

ملاحظات معماری در ارتقای امنیت اجتماعی بر اساس رویکرد CPTED

مطالعه‌ی پنج فضای عمومی در شهر رشت

امیرعلی عزیزیان*^۱ دکتر عباس ترکاشوند^۲

۱. کارشناس ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور amirali.az92@gmail.com

۲. عضو هیئت علمی دانشکده معماری دانشگاه علم و صنعت ایران tarkashvand@iust.ac.ir

* این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد امیرعلی عزیزیان با عنوان: «ملاحظات معماری در ارتقای امنیت اجتماعی بر اساس رویکرد CPTED طراحی پیرامون مجموعه الکتریک در شهر رشت» است و به راهنمایی دکتر عباس ترکاشوند در گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور انجام شده است.

چکیده

در جوامع امروزی که جمعیت روز به روز به افزایش است باید پاسخگویی به نیازهای افراد جامعه نیز افزایش یابد تا کیفیت زندگی در شهر و جوامع نیز افزایش پیدا کند؛ یکی از این نیازها که جز اصلی ترین و اولین نیازهای فرد در جامعه است، نیاز فرد به داشتن امنیت می باشد و این موضوع دارای ضرورت بالایی است زیرا در صورت نداشتن حس امنیت فرد باعث گریزان شدن او از جامعه و محیط شهر می شود و همین گریزان شدن باعث از بین رفتن حس سرزندگی در شهر و خلوت شدن فضاهای شهری می شود. از راهکارهای اصلی برای جلوگیری از این اتفاق شناخت مسائل آسیب زا و اقبال آسیب پذیر در جامعه می باشد و ارائه مولفه های تاثیرگذار مانند نورپردازی در شب، وضوح و خوانایی، نظارت اجتماعی، جاذب بودن محیط، آشنا بودن فضا، تراکم جمعیت و حس تعلق در ایجاد امنیت فضای شهر را به محیطی امن برای تمامی اقبال تبدیل کرد و دستاورد این پروژه علاوه ایجاد حس امنیت در افراد، باعث تبدیل فضاهای خاکستری شهر به فضایی سرزنده و با تعامل اجتماعی بالا می شود.

کلمات کلیدی: امنیت فضاهای شهری - CPTED - نورپردازی در شب - وضوح و خوانایی - نظارت اجتماعی - جاذب بودن محیط

۱- مقدمه

امروزه با گسترش شهرها و ایجاد کلان شهرها در جنبه های مختلف زندگی افراد بحران هایی به وجود آمده است و از دلایل به این مساله از بین رفتن حس تعلق و همبستگی افراد به یکدیگر و محیطی که در آن زندگی می کنند است. هنگامی که شهرها گسترش می یابند و جمعیت هر روزه رو به فزونی است، پاسخ به نیازهای آنها باید با آن متناسب باشد؛ یکی از آن نیازها، نیاز به امنیت است و از دلایل توجه به این مساله رسیدن به پاسخی برای رفع این نیاز شهروندان در فضای شهر است که همین نیاز در هرم مازلو در جایگاه دوم قرار گرفته است. (نمازیان: ۱۳۸۲: ۳۴۶)

بهترین روش رسیدن به این اطمینان خاطر و امنیت، پیشگیری از جرم است که تئوری های بسیاری مانند پیشگیری از جرم توسط طراحی محیطی (CPTED) (Crime Prevention Through Enviromental Design) یکی از آنها می باشد که در سال ۱۹۶۰ مطرح شد و تلاش آن از اصلاحات کالبدی شروع شد و بر ایجاد ارتباط میان ساکنین و تقویت حس جمعی تاکید داشت و در نهایت برای پایدار ماندن امنیت وظیفه تداوم آن به خود ساکنین و شهروندان سپرده می شود. این رویکرد با بهره گیری از اختلاط کاربری و چشمان ناظر در خیابان در سال ۱۹۶۱ توسط جین جیکوب در کتاب مرگ شهرهای بزرگ در آمریکا مطرح